

گزارش یک مورد بیمار فارسی زبان مبتلا به نشانگان

لهجه خارجی

*رباب تیموری^۱، شهلا رقیب‌دوست^۲، گلناز مدرسی^۳، فرشته مومنی^۴

چکیده

نشانگان لهجه خارجی (FAS) اختلال گفتاری کمیابی است که در اثر ضایعات واردہ بر نیمکره چپ مغز ایجاد می‌گردد. در این نشانگان عموماً ترکیب انحرافات زنجیری و زبرزنジیری در تولید سبب ایجاد لهجه خارجی می‌گردد. جدا از مشکلات تلفظی زنجیری، خطاهای زبرزنジیری غالباً مختصه اصلی نشانگان لهجه خارجی در نظر گرفته می‌شوند. در این مقاله گزارشی از یک زن فارسی زبان ۵۳ ساله ارائه می‌شود که پس از سکته مغزی و قوع انفارکتوس های کانوئی در مرکز نیمه بیضی نیمکره چپ، باللهجه خارجی صحبت می‌کند. بر اساس اطلاعات محققان و پیگیری های صورت گرفته، احتمالاً این بیمار اولین مورد نشانگان لهجه خارجی گزارش شده در ایران می‌باشد. ویژگی های زبرزنジیری گفتار این بیمار در مقایسه با مختصه های گفتاری سخنگویان طبیعی زبان فارسی و با استفاده از نرم افزار Praat نسخه ۹-۱۴ مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج به دست آمده در راستای یافته های تحقیقات پیشین و نشانگر آن هستند که انحرافات عمدۀ در ویژگی های زبرزنジیری گفتار این بیمار در ارتباط با تکیه، سرعت گفتار و درنگ رخ می‌دهند.

کلید واژه ها: نشانگان لهجه خارجی / اختلال گفتاری / انحرافات زبرزنジیری / فارسی زبان

۱- دانشجوی دکترای زبان‌شناسی،
کارشناس پژوهش دانشگاه علوم
بهزیستی و توانبخشی

۲- دکترای زبان‌شناسی، عضو هیئت
علمی دانشگاه علامه طباطبائی

۳- دکترای زبان‌شناسی، عضو هیئت
علمی دانشگاه علامه طباطبائی

۴- فرشته مومنی، دانشجوی دکترای
زبان‌شناسی، عضو هیئت علمی
دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس

تاریخ دریافت مقاله: ۸۷/۱۰/۲۲

تاریخ پذیرش مقاله: ۸۸/۲/۱۶

*آدرس نویسنده مسئول:
تهران، اوین، بلوار دانشجو، بن بست
کودکیار، دانشگاه علوم بهزیستی و
توانبخشی
تلفن: ۰۲۱۸۰۰۷

*E-mail: robab.teymouri@yahoo.com

مقدمه

نشانگان لهجه خارجی^۱ (FAS) یک اختلال گفتاری عصبی نادر است که معمولاً^۲ بر اثر آسیب شدید به سر یا سکته مغزی پدید می‌آید. این نشانگان نشانه‌ای ثانویه از اختلالی عصبی است که در بیشتر موارد در نتیجه آسیب در ساختهای قشری و زیرقشری در نیمکره چپ مغزکه به طور معمول با تولید گفتار مرتبط هستند، یعنی ناحیه بروکا، نواحی حرکتی و پیش‌حرکتی قشر مخ و گره‌های عصبی قاعده‌ای رخ می‌دهد. در برخی موارد نادر، نتایج تصویربرداری از این بیماران مناطق خاصی را که دچار آسیب عصبی شده باشند، نشان نمی‌دهد، اما این الزاماً به معنی نبود آسیب مغزی نمی‌باشد. روش‌های جدیدتر تصویربرداری مغزی، مانند^۳ DTI با دقت بیشتری در شناسایی منطقه آسیب‌دیده مغزی همراه هستند^۴. بیماران دچار نشانگان لهجه خارجی ویژگی‌های گفتاری غیرطبیعی در کاربرد گویش یا زبان مادری خود نشان می‌دهند، به طوری که گفتار بیمار همانند یک لهجه خارجی درک می‌شود. از این رو، اصطلاح نشانگان لهجه خارجی برای این عارضه به کار می‌رود. این اصطلاح برای اولین بار در سال ۱۹۸۲ پیشنهاد شد و ویژگی‌های ذیل برای آن در نظر گرفته شده است:

- ۱- لهجه خارجی مشابه گویش بومی یا زبان مادری بیمار قبل از آسیب مغزی نیست.
- ۲- لهجه بیمار توسط پژوهشگر یا شنونده به مشابه لهجه خارجی درک می‌شود.
- ۳- بیمار، سخنگوی بومی یک زبان خارجی نیست.
- ۴- لهجه به طور قطع با آسیب دستگاه عصبی مرکزی مرتبط است. در برخی موارد شاید توافق عمومی درباره زبانی که لهجه بیمار از لحاظ خصوصیات آهنگین به آن شباهت دارد، وجود داشته باشد. اما در بیشتر موارد اتفاق نظری در مورد زبان منشاء آن لهجه وجود ندارد. برخی محققان معتقدند لهجه‌ای که درک می‌شود، با توجه به میزان آزمودگی و تشخیص زبانی شنوندگان متفاوت است. نشانگان لهجه خارجی یک نارسایی گفتاری است که به عنوان پدیدهای استثنایی متعاقب آسیب در سیستم عصبی ایجاد می‌شود^۵. نوع لهجه بیمار ممکن است در طول زمان تغییر کند. بنابراین، الگوهای گفتاری این بیماران از زبانی به زبان دیگر می‌تواند متغیر باشد. برای مثال، برخی از افراد بیمار گزارش می‌کنند که لهجه آنها زمانی که تحت فشار عصبی و بار عاطفی بیشتری هستند، آشکارتر و غلیظتر می‌شود. در بسیاری موارد نشانگان لهجه خارجی پس از مدتی رفع می‌شود و الگوهای طبیعی گفتار باز می‌گردند. زمان لازم برای آن که الگوهای گفتار به حالت عادی و طبیعی برگردند، در میان بیماران متفاوت است و با توجه به شرایط هر بیمار فرق می‌کند. اگرچه

انواع مختلف لهجه‌ها بر اثر این بیماری پدید می‌آیند، اما به نظر می‌رسد که به طور کلی دو نوع لهجه اسکاندیناویایی و اروپایی شرقی برای سخنگویان زبان انگلیسی آمریکایی گزارش شده است.

مطالعاتی که درباره نشانگان لهجه خارجی انجام شده است، در نتیجه تلاش‌های مشترک پژوهشگران شامل مخصوصان اعصاب و روان، عصب‌شناسان، آسیب‌شناسان گفتار و زبان و روان‌شناسان بالینی صورت گرفته است^۶. نکته مهمی که در این بررسی‌ها مورد توجه قرار گرفته، آن است که در تشخیص افتراقی، این بیماری باید به عنوان یک اختلال برونداختری گفتارکه ناشی از آسیب عصبی است، مورد توجه قرار گرفته و شناسایی شود و نه به عنوان یک عارضه روانی. در این رابطه، مجموعه‌ای از آزمون‌های برای تشخیص درست این بیماری و تمایز آن از سایر اختلالات گفتار / زبان، نظری اختلال تکلم^۷، کنش‌پریشی^۸ و زبان‌پریشی^۹ طراحی شده است.

به طور کلی، موارد بسیار محدودی از این بیماری در متون علمی گزارش شده است. این محدودیت می‌تواند به دو دلیل باشد: نخست آن که نشانگان لهجه خارجی معمولاً فقط به عنوان مرحله‌ای گذرا و موقت در سیر بیماری رخ می‌دهد و افراد نسبتاً محدودی دارای نوع پایدار آن هستند. بنابراین تعداد محدود گزارش‌ها می‌تواند انعکاس واقعی نادر بودن این نشانگان باشد. دلیل دوم آن است که چون به جز ایجاد تغییر در لهجه، نارسایی و اثرات منفی دیگری در عملکردهای زبانی و شناختی فرد مشاهده نمی‌شود و هوشیاری و در نتیجه فعالیت‌های روزمره او شدیداً تحت تأثیر قرار نمی‌گیرد، این بیماری در مشاهدات بالینی چندان جدی گرفته نمی‌شود. بنابراین، حتی پژوهشکان مخصوص نیز گاهی این نشانگان نادر را تشخیص نمی‌دهند و در نتیجه تعیین دقیق و کامل میزان بروز آن غیر ممکن می‌گردد. تا امروز تعداد موارد این نشانگان که در مجلات معتبر علمی جهان گزارش شده‌اند، کمتر از ۵۰ مورد می‌باشد. میزان بروز نشانگان لهجه خارجی بر پایه تعداد گزارش‌های علمی منتشر شده تقریباً ۶۲٪ برای زنان و ۳۸٪ برای مردان اعلام شده است^{۱۰}. متخصصان دیگر میزان بروز آن را در مردان و زنان تقریباً یکسان ارزیابی کرده‌اند^{۱۱}. با این همه، گزارش‌های انتشار یافته تقریباً منحصر به بیماران زن می‌باشد. ممکن است این تصور پیش آید که این مسئله می‌تواند مستقیماً به تفاوت‌های مغزی مربوط به جنسیت ربط داشته باشد و یا این گونه تحلیل شود که احتمال بهبودی مردان بعد از سکته‌هایی که بر مناطق زبانی مغز تأثیر می‌گذارند، نسبت به زنان بیشتر است^{۱۲}. البته فقط زمان و تحقیقات علمی موشکافانه‌تر

1-Foreign Accent Syndrome
3-Diffusion Tensor Imaging
5-Apraxia

2-Basal ganglia
4-Dysarthria
6-Aphasia

به این پرسش پاسخ خواهد داد.

پیک این نشانگان را برای نخستین بار به طور مفصل از نظر ویژگی‌های آوایی در سال ۱۹۱۹ تشریح کرد (۸). او در مقاله‌خود یک مورد سخنگوی زبان چک را گزارش نمود که لهجه وی بعد از سکته مغزی نیمکره چپ به لهجه لهستانی تبدیل شد. درک این تغییر لهجه لهستانی از طریق قرارگیری تکیه روی هجای ماقبل آخر (به جای هجای نخستین در زبان چک)، از دست دادن تمایزات کشش واکه‌ای زبان چک، کامی شدگی همخوان‌های سایشی و خیشومی شدگی برخی واکه‌ها صورت گرفت.

مطالعات مفصلی نیز بر اساس تغییرات صوتی موجود در این گروه از بیماران برای تبیین و تشریح علت بروز این نشانگان انجام گرفته است (۹). این تغییرات شامل تغییر در فضای واکه‌ای، تغییرات وضعیت تولیدی بلند مدت، اختلال عروضی^۱ و انحراف همخوان‌های خاص بوده است. در مطالعه‌ای دیگر مشخص گردید که عالم‌گفتاری این بیماران هیچ ارتباطی با نظام واجی سخنگویان آن زبان ندارد (۱۰). در معروف‌ترین گزارش، یک زن نروژی که پس از ضربه شدید مغزی با لهجه آلمانی سخن می‌گفت، معرفی شده است (۱۱). یکی از برجسته‌ترین ویژگی‌های گفتار این زن، انحراف چشمگیر الگوهای زیر و برمی بود، به نحوی که تمایز نواخت واژگانی^۲ زبان نروژی دیگر در روی زنجیره کلامی وجود نداشت و آهنگ جمله به طور جدی آسیب دیده بود.

شرح مورد

بیمار مورد مطالعه زنی ۵۳ ساله، دیپلمه، فارسی زبان و راست دست است که دچار فلچ خفیف و موضعی دست راست و مشکلات حاد گفتاری می‌باشد. وی با زبان انگلیسی در حد تعلیمات زبان انگلیسی آموزش متوسطه نظام قدیم آشنایی دارد. سی.تی. اسکن و ام.آر.آی. او ناحیه آسیب دیده را در نیمکره چپ نشان می‌دهند. بررسی‌های عصب شناختی گنگی زبان^۳ و ناتوانی در تلفظ کلمات^۴ را به طور واضح نشان می‌داد. در مقابل، توانایی درک شنیداری و نوشتاری وی در حد طبیعی بود. هیچ نقص میدان‌بینایی یا پدیده فراموشی فضایی نیز در او مشاهده نشد. بیمار در ماههای اول پس از سکته دچار اختلال خواندن شده بود، اما به تدریج قادر به تشخیص حروف شد، هرچند که از سمت چپ به راست می‌خواند. توانایی نوشتاری بیمار نیز بر اثر عارضه مغزی بسیار آسیب دیده بود که به تدریج تا حدی آن را بازیافت. با این همه، ناتوانی او در نشانه‌گذاری صحیح نوشتار پس از یک سال و نه ماه از سکته همچنان باقی است، توانمندی‌های شناختی بیمار مورد ارزیابی قرار گرفت که نتایج حاصل مشکلی را نشان نمی‌داد. همچنین از نسخه

گفتار بیمار مورد نظر در این پژوهش از طریق گفتگو با او و ضبط سخن‌انش با دستگاه پخش‌کننده‌ام.پی. ۳۰ (MP3 Player) و همچنین به روش گوش دادن به گفته‌های پراکنده‌وی و یادداشت آنها گردآوری شده‌اند. تحلیل موارد ضبط شده با نرم‌افزار Praat نسخه ۱-۴-۹^۵ انجام گرفته است. این داده‌ها با توجه به جنبه‌های مختلف زبانی نظری نحوی، معنایی، واجی، آوایی و زبرزنگیری مورد بررسی قرار گرفته‌اند که در این مقاله تنها ویژگی‌های زبرزنگیری (تکیه، آهنگ، سرعت گفتار و درنگ) مورد توجه قرار گرفته‌اند.

1-Long-term articulatory setting

2-Dysprosody

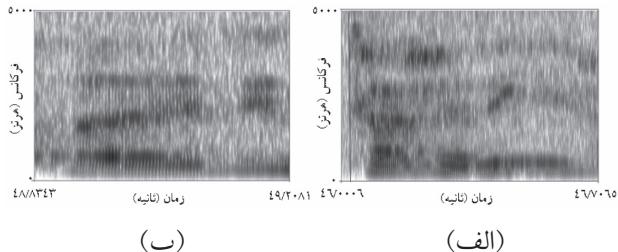
3-Lexical tone distinction

4-Mutism

5-Anarthria

یعنی [na] است، ولی بیمار تکیه را به هجای دوم، یعنی [da] انتقال داده است.

شکل ۳ - مقایسه طیف‌نگاشت و نمودار زیرو بمی واژه «نداره» در بیمار (الف) و یک فرد عادی (ب)

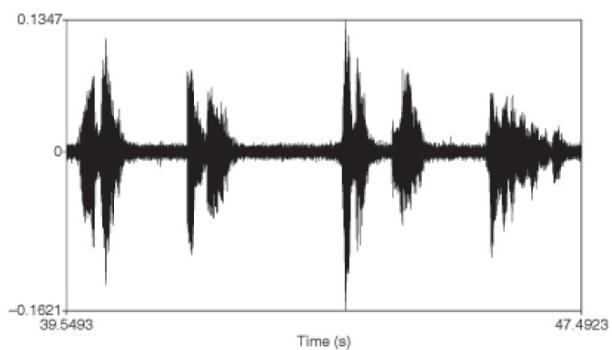
مطابق داپلر رنگی بیمار، عروق کاروتید، سرعت جریان خون و اشکال موج داپلر در دو شریان کاروتید مشترک و انشعاب آنها در برآمدگی^۱ کاروتید و اولین کانتیمیتورهای^۲ معدد شریان‌های کاروتید داخلی راست و خارجی دو طرفه طبیعی هستند. پلاک‌های نرم دو طرفه باتنگی ۴۴٪ در محل انشعاب^۳ شریان کاروتید مشترک راست، ۴۳٪ در منطقه شریان کاروتید داخلی راست،٪ در محل انشعاب شریان کاروتید مشترک چپ و ۷۵٪ در منطقه شریان کاروتید داخلی چپ ملاحظه می‌شوند. هر دو ریذز و گولا رکه دارای نبض‌های وریدی طبیعی اند باز هستند.

در تزریق^۴ CM^۵ بدون کنتراست به مغز، تصویرهای محوری متعدد از مغز و حفره خلفی گرفته شده است. پارانشیم مغز و سیستم بطی شامل بطن چهارم و زاویه‌های پل مغزی^۶ طبیعی هستند. هیچ ضایعه‌ای در کپسول‌های داخلی، خارجی و پیرامون بطی و تالاموس مشاهده نمی‌گردد. پونز، پایک‌های مغزی و شیارهای سیلولین سالم و دست نخورده هستند. هیچ علائمی دال بر وجود نابهنجاری مربوط به فرورفتگی زینی شکل^۷، پیرامون آن و بالای فرورفتگی زینی شکل نیز وجود ندارد.

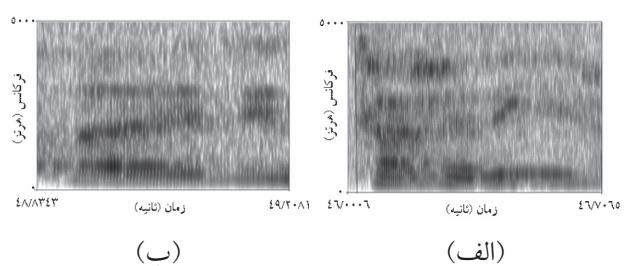
در سی‌تی‌اسکن مغزکه از روش سی‌تی‌محوری-مارپیچی^{۸-۹} میلی‌متر^{۱۰} استفاده شده است، انفارکتوس‌های کانونی مرکز نیمه‌بیضی^{۱۱} نیمکره چپ مشاهده می‌شوند. هیچ گونه تومور یا انحراف از خط میانی ملاحظه نمی‌شود و حفره خلفی قاعده جمجمه، زاویه‌های پلی-مخچه‌ای و ساقه مغز نیز سالم هستند.

در بررسی ام‌آر‌آی، مغز، چندین تصویر در توالی‌های مختلف گرفته

در گفتار بیمار در نگاه‌های طولانی و غیر ضروری وجود دارد. برای مثال، شکل موجی^{۱۱} شماره (۱)، جمله: «می‌گه اصلاً فقط من طاهری هستم» را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، بیمار بین واژه‌های می‌گه، اصلاً و فقط، مکث‌های طولانی (با میانگین ۱۳۲ ثانیه) دارد. در گفتار افراد طبیعی معمولاً میان واژه‌های یک جمله در نگاه وجود ندارد، اما می‌توان در صورت لزوم در موقعیت‌های خاص آن را ایجاد کرد (۱۳).

شکل ۱- نمای موجی یک نمونه از جملات بیان شده توسط بیمار ادای کامل واژه‌های یک واژه بدون هم تولیدی طیف نگاشت‌های^{۱۱} ارائه شده در شکل (۲)، واژه «طاهری» را نشان می‌دهد. طیف نگاشت اول متعلق به گفتار بیمار است. تک‌تک واژه‌ای واژه «طاهری» [taheri] اداد شده‌اند و آخرین واکه یعنی [i] نسبتاً طولانی است. طیف نگاشت دوم تلفظ همین واژه را توسط مصاحبه‌گر نشان می‌دهد. در این طیف نگاشت که نمونه‌ای از گفتار عادی یک فارسی زبان است، مصاحبه‌گر واژه [h] را اصلاً تلفظ نکرده، بلکه آن را حذف نموده است و به جای آن واکه [e] را طولانی تر ادا کرده است.

شکل ۲- طیف نگاشت‌های واژه «طاهری» بیان شده توسط بیمار (الف) و مصاحبه‌گر (ب)

تکیه نادرست واژه شکل (۳) طیف نگاشت و نمودار زیرو بمی^{۱۲} واژه «نداره» [nadare] در پایان عبارت «دکتر گفت موردی نداره» را در بیمار (الف) و در فرد طبیعی (ب) نشان می‌دهد. در گفتار سخنگوی طبیعی تکیه بر روی هجای اول

● انتقال‌های نامناسب بین هجاهای در یک گروه تکیه‌ای (۲۰).
بر پایه بررسی‌های به عمل آمده و تحلیل نرم‌افزاری ویژگی‌های زبر
زنجیری یک بیمار فارسی زبان مبتلا به نشانگان لهجه خارجی در این
تحقیق، باید گفت که سرعت گفتار این بیمار در مقایسه با سخنگوی
طبیعی زبان فارسی به شدت کند و دارای درنگ‌های طولانی
و غیر ضروری بود. در ماههای اول پس از سکته آهنگ‌گفتار وی
یک‌نواخت بود. ادای کامل واچهای یک واژه بدون هم تولیدی صورت
می‌گرفت و الگوی تکیه‌گفتاری بالگوی تکیه‌باز فارسی متفاوت بود.
نتایج حاصل از این پژوهش با یافته‌های مومن‌دکترون (۱۹۴۷) در مورد
تولید بدون هم پوشی واژه‌ها و گراف‌ردفورد و همکاران (۱۹۸۶) و گردو
همکاران (۱۹۸۸) در زمینه درنگ‌های غیر ضروری و طولانی و پیک
(۱۹۱۹) در رابطه با چایگاه استبانتکه مطابقت دارد (۸، ۱۱، ۱۵، ۲۱).

منابع:

1-Fridriksson J, Ryalls J, Rorden C, Morgan P, George M, Baylis G. Brain damage and cortical compensation in foreign accent syndrome. *Neurocase* 2005; 11: 319-324.

2-Whitaker H. Levels of impairment in disorders of speech. In R. N. Malatesha and L. C. Hartlage (Eds.). *Neuropsychology and Cognition* 1982; 1: 168-207. The Hague: Nijhoff (NATO Advanced Study Institutes Series D. No.9).

3-Blumstein SE, Alexander MP, Ryalls JH, Katz W, Dworetzky B. On the nature of the FAS: A case study. *Brain and language* 1987; 31: 215-244.

4-Garsd D, Katz W. Foreign Accent Syndrome. *The ASHA Leader* 2006; 11(10): 10.

5-Coelho C, Robb M. Acoustic analysis of Foreign Accent Syndrome: An examination of three explanatory models. *Journal of Medical Speech-Language Pathology* 2001; 9(4): 227-242.

6-Coleman J, Gurd J. Introduction to the theme issue on foreign accent syndrome. *Journal of Neurolinguistics* 2006; 19(5): 341-345.

7-Kent R. *The Speech Sciences*. San Diego: CA: Singular Publishing Group, Inc. 1997.

شده است. تکوچک و کانون های سیگنالی روش FLAIR در مرکز نیمه ی پسی چپ و ماده سفید زیر قشری که به طور متوسط در W_1 های پرسیگنال هستند، دیده می شوند. نتایج مذکور با توجه به تصاویر مهم انتشار، دلالت بر وجود ضایعات ایسکمیک^۲ در مرحله حاد پایانی یا تحت حاد آغازین دارند. سیسترن های بین ساقه ای قدامی^۳ و زاویه پلی-مخچه ای^۴ متقارن و هم سیگنال هستند. فرورفتگی زینی شکل استخوانی و هیپوفیز دارای شکل، اندازه و سیگنال طبیعی هستند. سیستم های بطنی و سیسترن ها و سایر ساختمان های بالا و پایین تنفس ریال^۵ نیز شکل و سیگنال طبیعی دارند.

پخت

به طور کلی، تحلیل جامع پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد که خطاهای زبرزنگیری اغلب به عنوان مشخصه‌اصلی نشانگان لهجه خارجی در نظر گرفته می‌شوند. مهم‌ترین انحراف‌های عروضی^۶ این بیماران به جایگاه تکیه، آهنگ، وزن گفتار و درنگ مربوط می‌شوند که در زیر باجزئیات بیشتر و در ارتباط با زبان‌های خاص مطرح می‌شوند.

تکہ:

- تکیه‌گذاری^۵ نادرست واژه (۸).
 - تکیه‌نادرست در سطح جمله (۱۴، ۱۵).
 - ازین رفتن تمایز تکیه‌نااختی در زبان نروژی (۱۱، ۱۶).
 - کاربرد الگوهای نواختی مشابه زبان سوئدی در یک مورد سخنگوی بومی زبان انگلیسی آمریکایی (۱۷)
 - آهنگ:
 - نوسان بسیار زیاد زیر و بمی در الگوهای آهنگ (۱۸).
 - نوسان کم زیر و بمی در الگوهای آهنگ که معمولاً در آهنگ‌های یکنواخت^۱ پدید می‌آیند (۱۵).
 - کاربرد مداوم تغییرات زیر و بمی خیزان در مزهای گروه و پایان جمله (۱۹، ۳، ۱۱).
 - صدای زیر (۱۸).
 - سرعت گفتار^۲، وزن^۳، کشش عبارت^۴:
 - گفتار کند (۲۱، ۲۰، ۱۵).
 - درنگ^۵‌های غیر ضروری (۱۵) و طولانی (۲۱).
 - تمایل به هجازمانی^۶ در زبانی که تکیه - زمانی^۷ معیار و هنجار می‌باشد (۲۲، ۱۸، ۳).
 - وزن ناپیوسته و منقطع^۸ (۱۶).
 - درنگ:
 - ناتوانی در هم تولیدی^۹ واژه‌ها (۱۱).

- 8-Pick A. über Änderungen des Sprachcharakters als Beleiterscheinung Aphasischer Störungen. Zeitschrift Für Die Gesamte Neurologie und Psychiatrie 1919; 45: 230-241.
- 9-Kurowsky KM, Blumstein SE, Alexander M. The Foreign Accent Syndrome: A Reconsideration. Brain and Language 1996; 54: 1-25.
- 10-Ingram JCL, McCormack PF, Kennedy M. Phonetic analysis of a case of foreign accent syndrome. Journal of Phonetics 1992; 20: 457-474.
- 11-Monrad-Krohn G. H. Dysprosody or altered "Melody of language". Brain 1947; 70: 405-415.
- 12-Oldfield RC. The assessment and analysis of handedness: the Edinburgh Inventory. Neuropsychology. 1971; 9(1): 97-113.
- 13-Vahidian-Kamyar T. Næva-ye goftar dær Farsi [Melody of speech in Persian]. Mashhad: Ferdowsi University Press, 2001; P. 205.
- 14-Carbary TJ, Patterson JP, Snyder PJ. Foreign accent syndrome following a catastrophic second injury: MTI correlates, linguistic and voice pattern analyses. Brain and Cognition 2000; 43: 78-85.
- 15-Graff-Radford NR, Cooper WE, Colsher PL. An unlearned foreign "accent" in a patient with aphasia. Brain and Language 1986; 28: 86-94.
- 16-Moen I. A case of foreign accent syndrome. Clinical Linguistics and Phonetics 1990; 4: 295-302.
- 17-Nielsen JM, McKeown M. Dysprosody. Report of two cases. Bulletin of the Los Angeles Neuropsychological Societies 1961; 26: 230-241.
- 18-Dankovicova J, Gurd JM, Marshall JC, MacMahon MKC, Stuart-Smith J, Coleman JS, et al. Aspects of non-native pronunciation in a case of altered accent following stroke (foreign accent syndrome). Clinical Linguistics and Phonetics 2001; 15: 195-218.
- 19-Reeves RR, Norton JW. Foreign accent-like syndrome during psychotic exacerbations. Neuropsychiatry 2001; 14: 135-138.
- 20-Ardila A, Rosselli M, Ardila O. Foreign accent: An aphasic epiphomenon? Aphasiology 1988; 2: 493-499.
- 21-Gurd JM, Bessel NJ, Bladon RA, Bamford JM. A case of FAS, with follow-up clinical, neuropsychological and phonetic descriptions. Neuropsychologia 1988; 26: 237-251.
- 22-Berthier M, Ruiz A, Massone M, Starkstein SE, Leiguarda R. C. Foreign accent syndrome: Behavioural and anatomical findings in recovered and non-recovered patients. Aphasiology 1991; 5: 129-147.
- 23-Oldfield RC. The assessment and analysis of handedness: the Edinburgh Inventory. Neuropsychology. 1971; 9: 97-113.
- 24-Brito GN, Brito LS, Paumgarten FJ, Lins MF. Lateral preferences in Brazilian adults: an analysis with the Edinburgh Inventory. Cortex. 1989; 25:403-15.